

Nr 70.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anslag till anordningar för lastning och lossning av sockerbetor; given Stockholms slott den 20 februari 1942.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Thorwald Bergquist.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 20 februari 1942.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, ERIKSSON, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, ROSANDER, GJÖRES, EWERLÖF.

Efter gemensam beredning med cheferna för kommunikations-, finans- och folkhushållningsdepartementen anför t. f. chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Bergquist:

I syfte att underlätta järnvägstransporter av sockerbetor ha under år 1940 särskilda åtgärder vidtagits genom byggande vid olika järnvägsstationer inom betdistrikten av arbetsbesparande anordningar för lastning och lossning av betor. För ändamålet har 1940 års lagtima riksdag i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (prop. nr 287; r. skr. nr 430) för budgetåret 1940/41 anvisat dels till Bidrag till lastnings- och lossningsanordningar för sockerbetor under elfte huvudtiteln ett reservationsanslag av 750,000 kronor, dels till Anordningar för lastning och lossning av sockerbetor vid statens järnvägar såsom kapitalinvestering i statens affärsverksfonder, statens järnvägar, ett reservationsanslag av 1,000,000 kronor, dels ock till Lån till lastnings- och lossningsanordningar för sockerbetor såsom kapitalinvestering i fonden för låneunderstöd ett reservationsanslag av 400,000 kronor. Genom beslut av 1940 års urtima riksdag (prop. nr 81; r. skr. nr 100) har å tilläggsstat I till rikssta-

ten för budgetåret 1940/41 till Anordningar för lastning och lossning av sockerbeter vid statens järnvägar anvisats ett reservationsanslag av ytterligare 300,000 kronor. Kungl. Maj:t har den 21 juni 1940 utfärdat kungörelse (nr 547) angående bidrag och lån av statsmedel till lastnings- och lossningsanordningar för sockerbeter. Enligt kungörelsen må bidrag och lån av statsmedel beviljas åt ägare av enskild järnväg för utförande av lastnings- och lossningsanordningar för sockerbeter vid station, där kvantiteten lastade betor under något av de tre senast förflutna kalenderåren uppgått till minst 2,000 ton. Vid bestämmande av bidragets storlek skall hänsyn tagas, å ena sidan, till angelägenheten av att de med bidraget avsedda anordningarna bli utförda och, å andra sidan, till det gagn som anordningarna komma att medföra för sökanden. Lån må av statsmedel beviljas till belopp, motsvarande högst den del av de beräknade kostnaderna för anordningarnas utförande, som icke täckes av beviljat statsbidrag.

Vid 1941 års riksdag (prop. nr 212; r. skr. nr 255) har för budgetåret 1941/42 anvisats dels till Bidrag till lastnings- och lossningsanordningar för sockerbeter under nionde huvudtiteln ett reservationsanslag av 185,000 kronor, och dels till Anordningar för lastning och lossning av sockerbeter vid statens järnvägar å kapitalbudgeten, under rubrik statens järnvägar, ett reservationsanslag av 500,000 kronor.

Sveriges betodlares centralförening har i skrivelse den 2 februari 1942 hemställt, att ett belopp av 1,300,000 kronor måtte ställas till järnvägsstyrelsens förfogande för iordningställande av vissa anordningar för lastning och lossning av sockerbeter vid statens järnvägar. I skrivelsen har föreningen anfört följande.

Under de båda närmast föregående åren ha vid olika järnvägsstationer vidtagits anordningar för underlättande av sockerbetsleveranserna, huvudsakligen bestående i anläggande av lastbryggor och uppsättande av betlastningsaggregat. Vad hittills åtgjorts är dock icke på långt när tillräckligt för ernående av tillfredsställande förhållanden.

Sveriges betodlares centralförening har förhandlat med statens järnvägar, III distriktet, rörande de ytterligare åtgärder, som närmast äro behövliga vid statens järnvägars stationer. På grundval av dessa förhandlingar har distriktsförvaltningen inom statens järnvägars III distrikt uppgjort och till järnvägsstyrelsen översänt en detaljerad plan med kostnadsberäkning slutande å en kostnadssumma av 1,300,000 kronor.

Under framhållande av den avgörande betydelse tillfredsställande anordningar numera ha för en rationellt bedriven sockerbetsodling tillåter sig centralföreningen härigenom vördsamt anhålla, att 1,300,000 kronor måtte ställas till järnvägsstyrelsens förfogande, på det att de planerade lastningsanordningarna måtte kunna komma till utförande före början av nästa betkampanj. Enligt vad från statens järnvägar meddelats, är frågan av synnerligen brådskande natur, i det att de anbud å lastningsanordningar, som erfordras, endast äro bindande till februari månads utgång 1942, samt dessutom arbetena för att medhinnas snarast måste påbörjas.

Över framställningen ha yttranden avgivits den 7 februari 1942 av järnvägsstyrelsen, den 11 i samma månad av statskontoret och statens industrikommission samt den 13 i nämnda månad av statens sockernämnd.

Järnvägsstyrelsen har i sitt yttrande förklarat, att, därest med hänsyn till den betydelse, som tillfredsställande anordningar numera ha för en rationellt bedriven sockerbetsodling, statsmakterna skulle finna det erforderligt att, utöver tidigare för dylika arbeten vid statens järnvägars stationer beviljade 1,800,000 kronor, även tillmötesgå av betodlarna nu framförda önskemål om ytterligare anslag av 1,300,000 kronor för samma ändamål, styrelsen skulle, under förutsättning att licens för erforderligt material erhålles och att riksdagens beslut i frågan kan föreligga före februari månads utgång, söka göra vad som är möjligt för att hinna färdigställa anläggningarna till angiven tidpunkt. Därest förenämnda anslag beviljades, förutsatte styrelsen emellertid, att största möjliga del därav och helst hela beloppet omedelbart avskreves genom å driftbudgeten anvisat avskrivningsanslag.

Vid järnvägsstyrelsens yttrande fanns fogat den i centralföreningens skrivelse omnämnda planen för ifrågavarande arbeten.

Statskontoret har framhållit, att för den händelse Kungl. Maj:t överhuvud skulle finna den av Sveriges betodlares centralförening gjorda framställningen vara förtjänt av tillmötesgående, för ändamålet erforderligt belopp borde äskas av riksdagen å tilläggsstat II till riksstaten för innevarande budgetår såsom ett reservationsanslag å kapitalbudgeten under rubriken statens affärsverksfonder, statens järnvägar.

Statens industrikommission har icke funnit hinder möta för anskaffning av den för arbetenas utförande erforderliga materielen.

Statens sockernämnd har yttrat:

Sockernämnden har hittills ej haft någon befattning med planläggningen eller utförandet av lastnings- och lossningsanordningar för sockerbeter vid statens järnvägar och har ej heller haft anledning att taga del av resultaten av dylika anordningar vid statens järnvägar eller undersöka behovet av nya sådana därstädes, varför nämnden nödgas begränsa sitt yttrande till frågan om ytterligare anslagsbehov för dylika anläggningar vid enskilda järnvägars stationer.

I mitten av januari i år riktade sockernämnden en anmaning till ifrågakommående enskilda järnvägar att före utgången av februari 1942 till nämnden inkomma med detaljerade ansökningar om statsbidrag för dylika arbeten under 1942. Med anledning av förevarande remiss har nämnden emellertid under hand från järnvägarna redan nu efterhört de sannolika medelsbehoven. Resultaten av vad sålunda inhämtats framgå av en promemoria upprättad av nämndens föredragande i hithörande frågor, f. distriktschefen v. Friesen.

På grundval av vad sålunda införskaffats synes man kunna uppskatta sammanlagda ytterligare statsbidragsbehovet till i runt tal 150,000 kronor. Då det å här ifrågavarande anslag beräknas återstå cirka 125,000 kronor, skulle alltså endast ett mindre ytterligare anslagsbelopp erfordras. För att emellertid medel ej må saknas, därest än ytterligare behov eventuellt skulle framkomma, synes ett nytt anslagsbelopp av 100,000 kronor vara motiverat för statsbidrag till lastnings- och lossningsanordningar för sockerbeter vid enskilda järnvägar.

Vid yttrandet fanns fogat den däri omförmälda promemorian angående statsbidrag år 1942 till betlastningsanordningar vid enskilda järnvägar.

Departements-
chefen.

För nästföregående och innevarande budgetår ha vid olika tillfällen medel ställts till förfogande för uppförande av arbetsbesparande anordningar för lastning och lossning av sockerbetor vid såväl statens järnvägar som vissa enskilda järnvägar. Det har ansetts, att det i nuvarande läge vore ur folkförsörjningssynpunkt av synnerlig vikt, att anläggningar av här ifrågavarande slag med största möjliga skyndsamhet komme till stånd. Även i år har gjorts framställning om anvisande av ytterligare medel för ändamålet. För anordningar vid statens järnvägar har hemställts om anvisande av ett anslag å 1,300,000 kronor. I fråga om anordningar vid enskilda järnvägar har medelsbehovet enligt inkomna uppgifter beräknats till omkring 150,000 kronor. Med hänsyn till att ett belopp av omkring 125,000 kronor av tidigare för detta ändamål anvisade medel torde återstå, har en begränsning av anslags-
äskandet kunnat ske.

Enligt min mening synas starka skäl tala för att den under föregående år påbörjade verksamheten fortsättes. Vad angår medelsbehovet har jag intet att erinra mot det för lastningsanordningar vid statens järnvägar äskade beloppet 1,300,000 kronor. Beloppet bör anvisas å tilläggsstat II för budgetåret 1941/42 å kapitalbudgeten under rubrik statens järnvägar. Det synes även erforderligt, att medel ställas till förfogande för utförande av anordningar av ifrågavarande art vid enskilda järnvägar. Med hänsyn till att ytterligare arbeten utöver vad som finnes upptaget i förenämnda promemoria rörande de enskilda järnvägarna kunna bli behövliga, biträder jag sockernämndens förslag om anvisande av 100,000 kronor såsom bidrag till lastnings- och lossningsanordningar för sockerbetor vid enskilda järnvägar. Beloppet torde böra äskas under nionde huvudtiteln å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1941/42.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1941/42 anvisa

dels till *Bidrag till lastnings- och lossningsanordningar för sockerbetor* under nionde huvudtiteln ett *reservationsanslag* av kronor 100,000;

dels ock till *Anordningar för lastning och lossning av sockerbetor vid statens järnvägar* å kapitalbudgeten, under rubrik statens järnvägar, ett *reservationsanslag* av kronor 1,300,000.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Fritz af Petersens.